<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલ નં. ૭૨/૨૦૦૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિશ્રી કે.જે. ઠાકર

==

૧ શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપી શકે કે કેમ?

૨ રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવું કે નહીં ?

૩ શું ન્યાયમૂર્તિશ્રી ચુકાદાની આખરી નકલ જોવાની ઇચ્છા રાખે છે?

૪ શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અંગે અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાનો કોઈ મહત્ત્વનો પ્રશ્ન સામેલ થાય છે?

==

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ઠાકોર ગંડાજી કાકુજી અને ૧....પ્રતિવાદી(ઓ)/સામાવાળા(ઓ)

==

ઉપસ્થિતિ:

સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ, સરકારી વકીલ(એપીપી), અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે;

શ્રી પાર્થિવ એ. ભટ્ટ, વકીલ, સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ – ૨ તરફે

==

કોરમ: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિશ્રી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૧૨/૦૩/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮ હેઠળની હાલની અપીલ, એન.ડી.પી.એસ. કેસ ક્રમાંક ૫/૧૯૯૯ માં મહેસાણા ખાતેના વિદ્વાન વિશેષ ન્યાયાધીશ (એન.ડી.પી.એસ.) દ્વારા તા. ૨૪/૧૦/૨૦૦૦ ના રોજ આપવામાં આવેલા નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા અને આદેશ વિરુદ્ધ કરવામાં આવી છે, જેમાં વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે મૂળ આરોપીઓ – અત્રેના પ્રતિવાદીઓ – ને એન.ડી.પી.એસ. અધિનિયમની કલમ ૨૦ અને ૨૯ હેઠળ દંડનીય ગુનાઓના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો.

૨. ફરિયાદ પક્ષના કેસના સંક્ષિપ્ત તથ્યો એવો છે કે કલોલ તાલુકા પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી કે.પી. પટેલ, ડિવિઝનલ પોલીસ ઓફિસર શ્રી એસ.સી. પરમાર, પી.એસ.આઈ. અને મદદનીશ નિયામક, નાર્કોટિક વિભાગ, અમદાવાદ તેમજ અન્ય પોલીસકર્મીઓ દિ. ૧૫.૩.૧૯૯૯ના રોજ સાંતેજ ગામની સીમમાં એન.ડી.પી.એસ. સંબંધિત કામમાં વ્યસ્ત હતા, તે સમયે તેમને બાતમી મળી હતી કે તુર્ખિયા પ્લાયવૂડ ફેક્ટરી નજીક આવેલા કસેલી ગામની સીમમાં ગંદાજી કાકુજી ઠાકોર અને તેમના પુત્ર ઉદાજી ગંદાજીના ખેતરમાં તુવેર, કપાસ વગેરે પાક સાથે પ્રતિબંધિત માલ 'ગાંજો' ઉગાડવામાં આવ્યો છે. તેથી, પંચોને બોલાવી પોલીસ પક્ષે દરોડાની વ્યવસ્થા કરી. દરોડો પંચોની હાજરીમાં પાડવામાં આવ્યો અને દરોડા પક્ષને જાણવા મળ્યું કે આરોપીઓના ખેતરમાં 'ગાંજા'ના આશરે ૧૫૦ છોડ ઉગાડવામાં આવ્યા હતા. તેથી, પ્રતિબંધિત માલ 'ગાંજો' જપ્ત કરવાનો જરૂરી પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું અને ત્યારબાદ ફરિયાદ નોંધવામાં આવી. જરૂરી તપાસ હાથ ધરવામાં આવી અને અનેક સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા. તપાસ દરમિયાન પ્રતિવાદીઓને ધરપકડ કરવામાં આવી અને અંતે તેમના વિરુદ્ધ આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું, જેને સ્પેશિયલ કેસ નં. ૫/૧૯૯૯ તરીકે ક્રમાંકિત કરવામાં આવ્યો. પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ કેસ ચલાવવાની શરૂઆત કરવામાં આવી.

૩. હાલના આરોપી વિરુદ્ધનો કેસ સાબિત કરવા માટે ફરિયાદ પક્ષે સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે અને દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા છે.

૪. કાર્યવાહી પૂર્ણ થયા બાદ, ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીઓના નિવેદનો નોંધ્યા પછી અને ફરિયાદ પક્ષ તથા બચાવ પક્ષ તરફથી દલીલો સાંભળ્યા બાદ, વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે તા. ૨૪/૧૦/૨૦૦૦ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા પ્રતિવાદીઓને તેમના વિરુદ્ધ મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો.

૫. ઉપરોક્ત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત તથા અસંતુષ્ટ થઈ, અપીલકર્તા રાજ્યએ નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા તે ચુકાદા અને આદેશ વિરુદ્ધ હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

૬. વિદ્વાન સરકારી વકીલ સુશ્રી ભટ્ટ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે નીચલી અદાલતનો ચુકાદો અને આદેશ કાયદાની જોગવાઈઓના વિરુદ્ધ છે; નીચલી અદાલતે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજુ કરાયેલા પુરાવાની યોગ્ય મૂલવણી કરી નથી અને કાયદાની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતાં જ એ સ્થાપિત થાય છે કે ફરિયાદ પક્ષે હાલના પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ આક્ષેપિત આરોપોના તમામ ઘટકો સાબિત કર્યા છે. વિદ્વાન સરકારી વકીલે આ અદાલત સમક્ષ મૌખિક તેમજ સમગ્ર દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજુ કર્યા હતા અને રજૂઆત કરી હતી કે હાલની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવવા પાત્ર છે.

૭. તેના વિરુદ્ધમાં, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પાર્થિવ ભટ્ટે આ અદાલત સમક્ષ રેકોર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવા રજૂ કરીને રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના

ન્યાયાધીશે આપેલો આક્ષેપિત ચુકાદો અને આદેશ ન્યાયસંગત અને યોગ્ય છે. શ્રી પાર્થિવ ભટ્ટ, વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી કે રેકોર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેતાં એવું કહી શકાય તેમ નથી કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે આરોપીને નિર્દોષ છૂટકારો આપતાં કોઈ ભૂલ કરી છે, અને તેથી હાલની અપીલ નામંજૂર થવા પાત્ર છે.

૮. નીચલી અદાલતે આપેલા નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ આ અદાલત દ્વારા અપીલની સુનાવણી કયા સિદ્ધાંતો દ્વારા શાસિત અને નિયંત્રિત થશે, તે સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્ણયોનું અનુસરણ ધરાવતા અનેક નિર્ણયોમાં અત્યંત સંક્ષિપ્ત રીતે સમજાવ્યું છે. "એમ.એસ. નારાયણા મેનન @ મણી વિ. સ્ટેટ ઓફ કેરળા અને અન્ય" ના કેસમાં, (૨૦૦૬) ૬ એસ.સી.સી. ૩૯, સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ અપીલમાં ઉચ્ચ અદાલતની સત્તાઓ વર્ણવી છે. નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૫૪ માં સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

> ૫૪. કોઈપણ સ્થિતિમાં, ઉચ્ચ અદાલતે જેને નિર્દોષ છૂટકારાના વિરુદ્ધની અપીલ ગણાવીને અપીલ સ્વીકારી હતી, તે હકીકતમાં પુનરીક્ષણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી હતી. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધ અપીલીય સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે પણ, ઉચ્ચ અદાલતે કાનૂનના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવા જોઈતા હતા કે જ્યાં બે દૃષ્ટિકોણ સંભવિત હોય, ત્યાં

અપીલીય અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો નહીં.

૯. વધુમાં, "***ચંદ્રપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય***" ના કેસમાં, જે (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫ માં અહેવાલિત છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચેના સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત કર્યા હતા;

> ૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા વિચારપૂર્વકના મત મુજબ, નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધની અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે અપીલ અદાલતની સત્તાઓ સંબંધે નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો પ્રકાશમાં આવે છે;
>
> [૧] અપીલ અદાલતને તે પુરાવાનું, જેના આધારે નિર્દોષ છૂટકારાનો આદેશ આધારિત છે, પુનર્વિલોકન, પુનઃમૂલવણી અને પુનર્વિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.
>
> [૨] ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના પ્રયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત મૂકતી નથી અને અપીલ અદાલત તેની સમક્ષ રહેલા પુરાવાના આધારે હકીકત તથા કાયદા બન્ને પ્રશ્નોમાં પોતાનો સ્વતંત્ર નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે છે.
>
> [૩] "મહત્વપૂર્ણ અને પ્રબળ કારણો","યોગ્ય અને પૂરતા આધાર","અતિ પ્રબળ પરિસ્થિતિઓ","તર્કવિરુદ્ધ નિષ્કર્ષો", "સ્પષ્ટ ભૂલો" વગેરે જેવા વિવિધ પ્રયોગોનો હેતુ નિર્દોષ છૂટકારા

વિરુદ્ધની અપીલમાં અપીલ અદાલતની વ્યાપક સત્તાઓને સંકુચિત કરવાનો નથી. આવા પ્રયોગોનું સ્વરૂપ, પુરાવાનું પુનર્વિલોકન કરીને અદાલત પોતાની સ્વતંત્ર નિષ્કર્ષે પહોંચવાની સત્તાને મર્યાદિત કરવા કરતાં, નિર્દોષ છૂટકારામાં હસ્તક્ષેપ કરવા બાબતે અપીલ અદાલત જે સંકોચ અનુભવે છે તે બાબત પર ભાર મૂકવા માટેની "ભાષાની અલંકારિક અભિવ્યક્તિ" વધુ છે.

[૪] જોકે, અપીલ અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટકારાના કેસમાં આરોપીના પક્ષે દ્વિગુણ પૂર્વધારણા કાર્યરત હોય છે. પ્રથમ, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત મુજબ કે દરેક વ્યક્તિને, સક્ષમ કાયદેસરની અદાલત દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી, નિર્દોષ માનવાની પૂર્વધારણા તેનો લાભરૂપે ઉપલબ્ધ હોય છે. દ્વિતીય, આરોપીએ નિર્દોષ છૂટકારો મેળવ્યો હોવાથી, નીચલી અદાલત દ્વારા તેની નિર્દોષતાની પૂર્વધારણા વધુ મજબૂત, પુનઃપુષ્ટ અને સશક્ત બને છે.

[૫] જો નોંધ પરના પુરાવાના આધારે બે વાજબી નિષ્કર્ષો શક્ય હોય, તો અપીલ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો નહીં.

૧૦. આમ, આ એક સુસ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અપીલીય સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, રેકર્ડ પર રહેલા પુરાવાના આધારે જો બે વાજબી દૃષ્ટિકોણો / નિષ્કર્ષો

શક્ય હોય, તો પણ અપીલીય અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધવામાં આવેલ નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં.

૧૧. "***સ્ટેટ ઓફ ગોવા વિ. સંજય ઠાકરાન અને અન્ય*** " ના કેસમાં પણ, જે (૨૦૦૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૫ માં અહેવાલિત છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે આવા કેસોમાં ઉચ્ચ અદાલતની સત્તાઓનું પુનરોચ્ચાર કર્યું છે. ઉક્ત નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૧૬ માં, અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

> ૧૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ અપીલમાં સત્તાનો ઉપયોગ કરતાં, અપીલી અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરતી નથી, જ્યાં સુધી નીચલી અદાલતનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા દ્વારા દૂષિત થયો ન હોય અને પહોંચવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ એવો ન હોય કે જે કોઈ વાજબી વ્યક્તિએ પહોંચ્યો હોત નહીં અને, તેથી, તે નિર્ણયને તર્કવિરુદ્ધ તરીકે વર્ણવવાનો થાય. માત્ર એટલા માટે કે બે દૃષ્ટિકોણ શક્ય છે, અપીલી અદાલત એવો દૃષ્ટિકોણ સ્વીકારશે નહીં જે નીચલી અદાલતે આપેલા ચુકાદાને ઉથલાવી દે. જોકે, જો અપીલી અદાલતના મતે નીચલી અદાલત દ્વારા પહોંચવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ તર્કવિરુદ્ધ છે અને અદાલતે કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે તથા નોંધ પર ઉપલબ્ધ મહત્વપૂર્ણ પુરાવાને અવગણ્યો છે, તો તેને પુરાવાની મૂલવણી કરવાની સત્તા છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, નોંધ પર મૂકાયેલ સામગ્રીના આધારે ન્યાયસંગત નિર્ણય સુધી પહોંચવા માટે અને આરોપ મૂકાયેલા ગુનાના આચરણ સાથે કોઈપણ આરોપી સંકળાયેલ છે કે નહીં તે

જાણવા માટે, અપીલી અદાલત પર પુરાવાનું પુનઃમૂલવવું કરવાની ફરજ નિર્ભર છે.

૧૨. "***સ્ટેટ ઑફ ઉત્તર પ્રદેશ વિ. રામ વીર સિંહ અને અન્ય***" ૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબ્લ્યુ. ૫૫૫૩ અને "***ગિર્જા પ્રસાદ (મૃતક) તેમના કાનૂની પ્રતિનિધિઓ દ્વારા વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય***", ૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબ્લ્યુ. ૫૫૮૯ ના કેસોમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે સમાન સિદ્ધાંત નિર્ધારિત કર્યો છે." તેથી, નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ આ અદાલત જે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સુસ્થાપિત છે.

૧૩. "***લુના રામ વિ. ભૂપત સિંહ અને અન્ય***"ના કેસમાં, જેનો ઉલ્લેખ (૨૦૦૯) એસ.સી.સી. ૭૪૯ માં કરવામાં આવ્યો છે, તેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ફકરા ૧૦ અને ૧૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે;

> "૧૦. ઉચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષની આવૃત્તિ સ્પષ્ટપણે વિશ્વસનીય નહોતી. કેટલાક કહેવાતા પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે મૃતકનું મૃત્યુ તેના પગની ઘૂંટી એક આરોપી દ્વારા વાળી દેવાના કારણે થયું હતું. અન્યોએ જણાવ્યું હતું કે તેનું ગળું દબાવી તેની હત્યા કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદ પક્ષનો એવો કેસ હતો કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીઓને બસમાંથી બહાર ફેંકી દેવામાં આવ્યા હતા. જેમણે મરણોત્તર પરીક્ષણ કર્યું હતું અને સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી તે ડૉક્ટરે નિશ્ચિતપણે જણાવ્યું હતું કે

> બસ દોડતી સ્થિતિમાં હોય ત્યારે કોઈ વ્યક્તિને બસમાંથી બહાર ફેંકી દેવું શક્ય નહોતું.
>
> ૧૧. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા સામેની અપીલના પરિમાણોને ધ્યાનમાં લેતા, અમે આ અપીલમાં હસ્તક્ષેપ કરવા પ્રવૃત્ત નથી. ઉચ્ચ અદાલતે લીધેલો અભિપ્રાય તર્કવિરુદ્ધ ગણાવી શકાય તેમ નથી અને તે પુરાવાના આધારે સંભવિત અભિપ્રાય છે."

૧૪. તાજેતરના નિર્ણયમાં પણ સર્વોચ્ચ અદાલતે "***મૂક્કિયાહ એન્ડ અન્ય વિ. રાજ્ય, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર, તમિલ નાડુ દ્વારા પ્રતિનિધિત***", જેનો અહેવાલ એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ એસ.સી. ૩૨૧ માં પ્રકાશિત થયો છે, સર્વોચ્ચ અદાલત પરિચ્છેદ ૪ માં નીચે મુજબ નિર્ધારિત કર્યું છે:

> ૪. એ બાબત વિવાદાસ્પદ નથી કે નીચલી અદાલતે, ફરિયાદ પક્ષ તથા બચાવ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાની મૂળવણી કર્યા બાદ, આરોપીઓ વિરુદ્ધ મૂકવામાં આવેલા આરોપોના સંબંધમાં તેમને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો. રાજ્ય દ્વારા દાખલ થયેલી અપીલમાં, ઉચ્ચ અદાલતે, આક્ષેપિત આદેશ દ્વારા, ઉક્ત નિર્ણયને પલટાવી દીધો અને આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ સાથે કલમ ૩૪ વાંચીને દોષિત ઠેરવ્યા તથા આજીવન કઠોર કારાવાસની સજા ફટકારી. અપીલકર્તાઓના વકીલે ખૂબ જ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી છે કે ઉચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશને દોષિત ઠરાવામાં ફેરવતાં પોતાની અધિકારક્ષેત્રની હદ વટાવી છે, તેથી આવો, નિર્દોષ

છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ દાખલ થયેલી અપીલમાં ઉચ્ચ અદાલતની સીમા અને સત્તાનું વિશ્લેષણ કરીએ. આ અદાલતે નિર્ણયોની શ્રેણીમાં વારંવાર પ્રતિપાદિત કર્યું છે કે પ્રથમ અપીલી અદાલત તરીકે ઉચ્ચ અદાલત, નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલનો વિચાર કરતી વખતે પણ, સમગ્ર પુરાવાનો સૂક્ષ્મપણે પરિચય લેવા તથા જરૂરી હોય તો તેની પુનઃમૂલવણી કરવા હકદાર પણ હતી અને તે માટે બાધ્ય પણ હતી; જોકે હસ્તક્ષેપ કરવાનો વિકલ્પ અપનાવતા અદાલતે માત્ર એટલા માટે નહીં કે ઉચ્ચ અદાલત એક વધુ સંભવિત અથવા ભિન્ન દૃષ્ટિકોણ લઈ શકે, પરંતુ નોંધ પર રહેલા પુરાવાના આધારે દોષિત હોવાની સંપૂર્ણ ખાતરી પ્રાપ્ત થવી આવશ્યક છે. ઉપરોક્તને બાદ કરતાં, જ્યાં સુધી અપીલના વિચારણાની વ્યાપકતા અને ઊંડાણનો પ્રશ્ન છે, ત્યાં સુધી માત્ર એટલા કારણે કે એક અપીલ દોષિત ઠરાવા વિરુદ્ધ હતી અથવા બીજી નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધ હતી, અપીલના નિરાકરણમાં અભિગમ અંગે કોઈ ભેદ કે ફરક કલ્પાયેલો નથી. [જુઓ: સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન વિ. સોહન લાલ અને અન્ય, (૨૦૦૪) ૫ એસસીસી ૫૭૩]

૧૫. આ પણ એક સ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના વિરુદ્ધ અપીલોમાં, જ્યારે નીચલી અદાલતે આપેલા કારણો યથોચિત અને યોગ્ય જણાય, ત્યારે અપીલીય અદાલતને ચુકાદો ફરીથી લખવાની અથવા નવા કારણો આપવાની આવશ્યકતા રહેતી નથી. એવો સિદ્ધાંત સર્વોચ્ચ અદાલતે "***સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક વિ. હેમારેડ્ડી***", એ.આઈ.આર. ૧૯૮૧, એસ.સી. ૧૪૧૭, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે;

...આ અદાલતે ગિરિજા નંદિની દેવી વિ. બિગેન્દ્ર નંદિની ચૌધરી (૧૯૬૭) ૧ એસસીઆર ૯૩:(એઆઈઆર ૧૯૬૭ એસસી ૧૧૨૪) માં નિરીક્ષણ કર્યું છે કે પુરાવાના આધાર પર અપીલી અદાલતનું કર્તવ્ય એ નથી કે તે પુરાવાનું વર્ણન ફરીથી કરે અથવા નીચલી અદાલતે આપેલા કારણોને પુનરાવર્તિત કરે; જેના નિર્ણય સામે અપીલ કરવામાં આવી છે તેવી અદાલતે આપેલા કારણો સાથે સામાન્ય સહમતિની અભિવ્યક્તિ સામાન્ય રીતે પૂરતી રહેશે.

૧૬. તાજેતરના એક નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે "***શિવાશરણપ્પા અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય***", જે.ટી. ૨૦૧૩ (૭) એસ.સી. ૬૬ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે;

"તે અપીલ અદાલત સમગ્ર પુરાવાની પુનઃમૂલવણી કરવા સક્ષમ છે, જોકે, અન્ય કેટલાક સિદ્ધાંતોનું પણ પાલન કરવાનું રહે છે અને એ વાત ધ્યાનમાં રાખવાની રહે છે કે નિર્દોષ છૂટકારો નિર્દોષતાની દ્વિગુણ પૂર્વધારણામાં પરિણમે છે."

૧૭. તેથી, જો અપીલ અદાલત નીચલી અદાલતે આપેલા કારણો અને અભિપ્રાય સાથે સહમત હોય, તો પુરાવાની ચર્ચા આવશ્યક નથી.

૧૮. મેં નીચલી અદાલતે આપેલ ચુકાદો અને આદેશનો અભ્યાસ કર્યો છે. મેં નીચલી અદાલત સમક્ષ રજૂ થયેલ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાનું પણ અવલોકન કર્યું છે અને અપીલકર્તા–રાજ્ય તરફથી હાજર રહેલ વિદ્વાન સરકારી

વકીલ સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ તેમજ પ્રતિવાદીઓ તરફથી હાજર રહેલ વિદ્વાન વકીલ શ્રી પાર્થીવ ભટ્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો પણ વિચાર કર્યો છે. વર્તમાન કેસમાં, માત્ર એટલા માટે કે આરોપીઓ કહેવાતી પ્રતિબંધિત ચીજવસ્તુ 'ગાંજો'ની ખેતી કરતા હોવાનું જણાયું હતું, તેમના સામે મૂકવામાં આવેલ આરોપ માટે તેમને દોષિત ઠરાવી શકાય નહીં અને શ્રી પાર્થિવ ભટ્ટ દ્વારા સહેજ પણ શંકા ઉપસ્થિત કરવામાં આવી છે કે પ્રથમ દરોડો સાંતેજ ગામ ખાતેના ખેતરમાં પાડવામાં આવ્યો હતો જ્યાંથી મુદ્દામાલ પ્રતિબંધિત ચીજવસ્તુ 'ગાંજો' એકત્ર કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યાં હાજર રહેલ ડી.વાય. એસ.પી.એ મુદ્દામાલ તરત જ મોકલવામાં આવે તે જોવાની કોઈ કાળજી લીધી નહોતી. ફરજિયાત જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું તે હકીકત છે અને તે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે નોંધેલ હકીકતનો નિષ્કર્ષ છે, અને તેથી, વર્તમાન પ્રતિવાદીઓ–મૂળ આરોપીઓ સામે મૂકવામાં આવેલ આરોપ સાબિત કરી શકે તેવી કોઈ સામગ્રી છે એવું મને લાગતું નથી. હકીકતનો નિષ્કર્ષ એવો છે કે આ અદાલત પાસે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે નોંધેલ નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષ સાથે સહમતિ દર્શાવ્યા સિવાય બીજો કોઈ વિકલ્પ નથી. વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે આપેલ આદેશમાં આ કેસમાં હસ્તક્ષેપ કરી શકાય તેવી કોઈ ખામી મને જણાતી નથી. પંચોએ ફરિયાદ પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને અધિનિયમની કલમ ૪૨ નો ભંગ થયો હતો. આ દૃષ્ટિકોણથી જોતા, વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે આપેલ પડકારાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાનો ચુકાદો અને આદેશ ન્યાયસંગત તથા યોગ્ય છે. નોંધપરના

પુરાવા આ અદાલતને વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે લીધેલા દ્રષ્ટિકોણથી જુદો દ્રષ્ટિકોણ અપનાવવાની પરવાનગી આપતા નથી. વર્તમાન અપીલમાં પણ, નીચલી અદાલતના નિષ્કર્ષને ખંડિત કરવા માટે કંઈપણ રજૂ કરવામાં આવ્યું નથી કે દર્શાવવામાં આવ્યું નથી. નોંધપરના પુરાવાને જોતા પણ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ આરોપીઓ સામે મૂકવામાં આવેલ આરોપ સાબિત કરવામાં સફળ થયા નથી તથા સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોનો સિલસિલો અને **સ્ટેટ ઑફ પંજાબ વિ. મદન મોહન લાલ વર્મા, અહેવાલિત (૨૦૧૩) ૧૪ એસ.સી.સી. ૧૫૩** ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતા, વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે લીધેલા દ્રષ્ટિકોણથી જુદો દ્રષ્ટિકોણ આ અદાલત અપનાવે તે માટે અદાલતને મનાવવામાં પણ તેઓ સફળ થયા નથી. તેથી, પુરાવાથી જ સ્થાપિત થાય છે કે ફરિયાદ પક્ષે પોતાનો કેસ વાજબી શંકાથી પર સાબિત કર્યો નથી.

૧૯. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિમાં, મારું વિચારીને બનેલું મત એવું છે કે નીચલી અદાલતે પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ તેમના સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાં તેમને નિર્દોષ છૂટકારો આપતાં સંપૂર્ણપણે યોગ્ય રીતે કાર્ય કર્યું હતું. હું માનું છું કે નીચલી અદાલતે નોંધેલા તારણો સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત અને યોગ્ય છે અને તેવા તારણો નોંધવામાં તેની તરફથી કોઈ ગેરકાયદેસરતા અથવા ખામી કરવામાં આવી નથી. તેથી, નીચલી અદાલતે નોંધેલા તારણો, અંતિમ નિષ્કર્ષ અને તેના

પરિણામરૂપ નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ સાથે હું સંપૂર્ણ સહમત છું અને તેથી તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે મને કોઈ કારણ જણાતું નથી.

૨૦. પરિણામે, હાલની અપીલ આથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. આર એન્ડ પી નીચલી અદાલતમાં પરત મોકલવામાં આવે. જામીન અને જામીનબોન્ડ, જો કોઈ હોય, રદ થાય છે. જામીનદાર પણ, જો કોઈ આપવામાં આવ્યો હોય, મુક્ત કરવામાં આવે છે.

(ન્યાયમૂર્તિશ્રી કે.જે. ઠાકર,)

The translation of this judgment has been provided by

M/s Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

==

<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.